

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Διδακτική της Λογοτεχνίας στην Προσχολική Εκπαίδευση

Εισαγωγή στον Γραμματισμό – Πρακτικές Ασκήσεις

Αγγελική Γιαννικοπούλου

Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική
Ηλικία (ΤΕΑΠΗ)

Συμβολικό Παιχνίδι και Γραπτή Γλώσσα

Εισαγωγή (1/2)

Το συμβολικό παιχνίδι προσφέρει στα παιδιά άπειρες δυνατότητες να γράψουν και να διαβάσουν, αφού, οποιοσδήποτε και αν προσποιηθούν ότι είναι, σίγουρα θα εμπλακούν σε αναγνωστικά γεγονότα.

- Ο γιατρός θα συνταγογραφήσει φάρμακα.
- Ο τροχονόμος θα δώσει κλήσεις.
- Ο μαέστρος θα συμβουλευτεί παρτιτούρες.

Εισαγωγή (2/2)

Μέχρι και ο μικρός επίδοξος Ζορό θα αναγκαστεί να γράψει το Ζ στην μπέρτα του, αλλά και πάνω σε κάθε αντίπαλο που θα νικήσει.

Εμπλουτισμός γνώσεων (1/2)

Αν μάλιστα η νηπιαγωγός φροντίσει ώστε να προσέξουν τα παιδιά τις αναγνωστικές διαστάσεις της καθημερινότητάς τους, τότε οι γνώσεις τους για το γραπτό λόγο θα εμπλουτιστούν σημαντικά.

Εμπλουτισμός γνώσεων (2/2)

Σε αυτό η νηπιαγωγός θα πρέπει να φροντίσει ώστε να υπάρχει το αναγνωστικό υλικό που θα υποστηρίζει το παιχνίδι τους.

Όταν τα παιδιά αποφασίσουν να στήσουν ένα παιχνίδι πειρατών, θα μπορούσαν να βρεθούν χάρτες θησαυρών ή μπουκάλια με σημειώματα απελπισμένων ναυαγών.

«Γέφυρες και γεφύρια» (1/4)

Τα παιδιά συζητούν για δημοφιλείς γέφυρες στην Ελλάδα και βρίσκουν τις αντίστοιχες περιοχές στο χάρτη. Παρατηρούν πόσο διαφορετικές είναι μεταξύ τους.

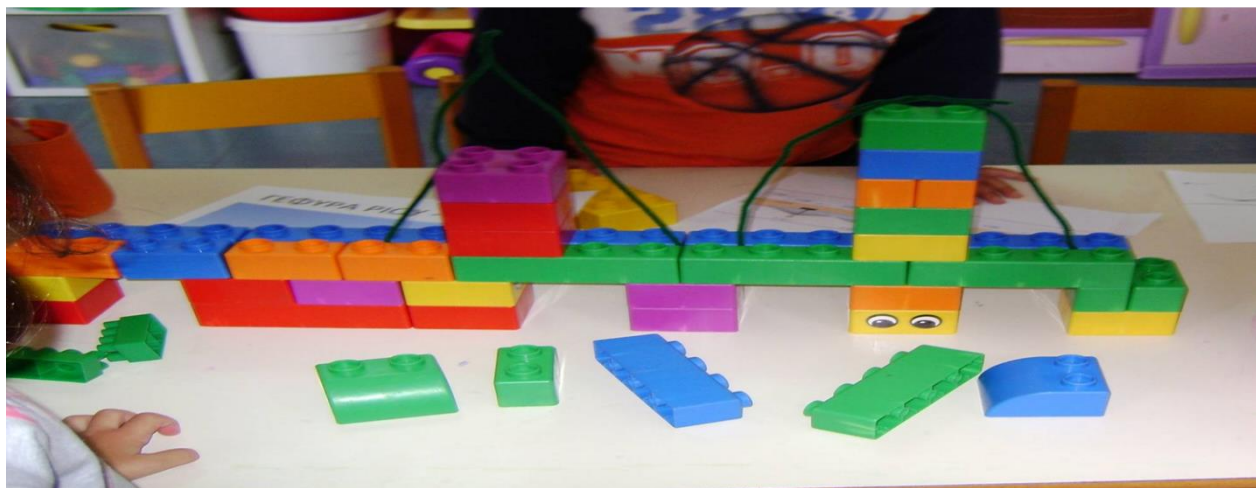

«Γέφυρες και γεφύρια» (2/4)

Στη συνέχεια χωρίζονται σε ομάδες μηχανικών και αρχιτεκτόνων και με τη βοήθεια της κάτοψης προσπαθούν με το οικοδομικό υλικό του σχολείου να ξαναχτίσουν τις γέφυρες.

«Γέφυρες και γεφύρια» (3/4)

«Γέφυρες και γεφύρια» (4/4)

Στο τέλος τα παιδιά σε φύλλα εργασίας βρίσκουν ποιο είναι κάθε γεφύρι.

Γνωριμία με άφθονο και ποικίλο έντυπο υλικό

Το συμβολικό παιχνίδι θα πρέπει να προσφέρει τη δυνατότητα για γνωριμία με άφθονο και διαφορετικό έντυπο υλικό.

«Αστυνομικές ταυτότητες» (1/3)

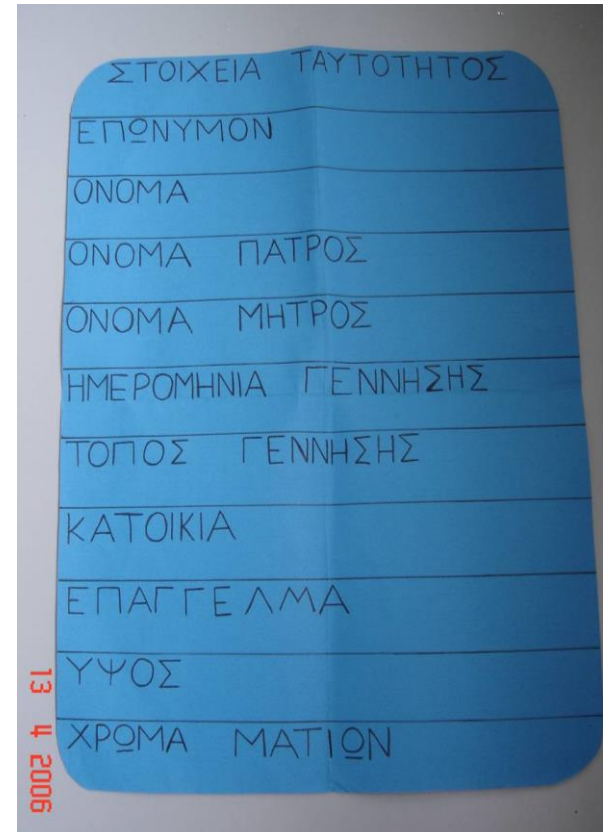
Κατά τη διάρκεια του συμβολικού παιχνιδιού δίνεται στα παιδιά η ευκαιρία να ασχοληθούν με είδη που ενώ είναι ιδιαίτερα διαδεδομένα στην ενήλικη καθημερινότητα, οι μικροί συχνά τα αγνοούν, όπως οι αστυνομικές ταυτότητες.

«Αστυνομικές ταυτότητες» (2/3)

Οι αστυνομικές ταυτότητες ενδέχεται να πλαστικοποιηθούν, να φυλάσσονται και να χρησιμοποιούνται σε διαφορετικά παιχνίδια. Π.χ. Εξόφληση λογαριασμών, πρόστιμο τροχαίας, τραπεζική συναλλαγή, κ.λπ.

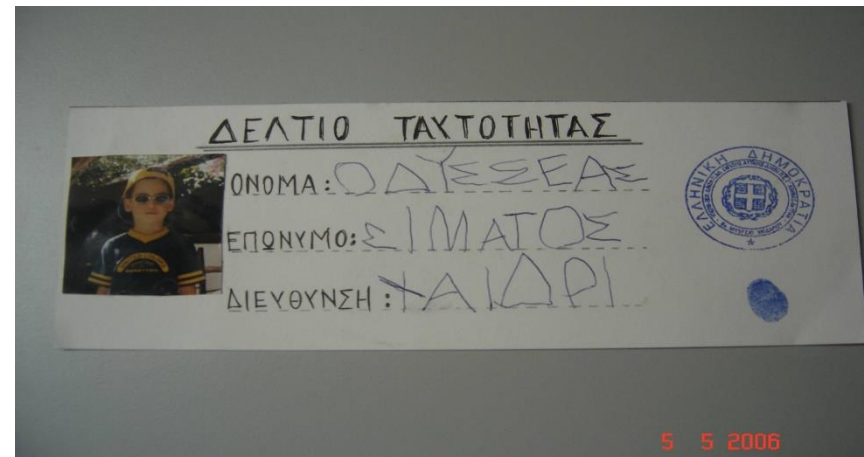
Οι ταυτότητες ενδέχεται να καταγράφουν πάρα πολλά στοιχεία, περίπου όσα και μια πραγματική ταυτότητα.

«Αστυνομικές ταυτότητες» (3/3)

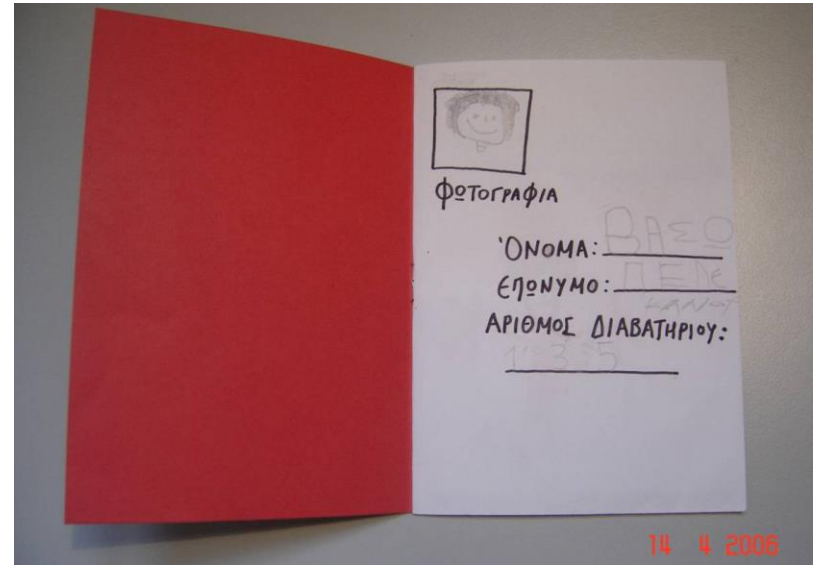
Ή να είναι ιδιαίτερα λακωνικές, ούτως ώστε να μπορούν να συμπληρωθούν από τα ίδια τα παιδιά.

Η φωτογραφία του παιδιού, η σφραγίδα του Νηπιαγωγείου και το δακτυλικό αποτύπωμα του μαθητή τις κάνουν να μοιάζουν με αληθινές.

«Διαβατήρια» (1/2)

Τα διαβατήρια είναι ένα άλλο είδος που τα παιδιά θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν όχι μόνο κατά τη διάρκεια του συμβολικού παιχνιδιού, αλλά και άλλων δραστηριοτήτων του νηπιαγωγείου.

«Διαβατήρια» (2/2)

Ειδικά τις μέρες που η τάξη πραγματεύεται ζητήματα σχετικά με την Ευρώπη ή ασχολείται με τη θεματική «Παιδιά του Κόσμου», οι ενδείξεις στο διαβατήριο θα μπορούσαν να σηματοδοτούν τις αντίστοιχες περιηγήσεις των παιδιών.

«Εισιτήρια» (1/3)

Θα πρέπει επίσης τα παιδιά να μάθουν να ξεχωρίζουν όσα εκ πρώτης όψεως φαίνονται ίδια ή περίπου ίδια.

Π.χ. Πριν αποφασίσουν ένα ταξίδι να μάθουν να ξεχωρίζουν ποιο εισιτήριο ταιριάζει σε ποιο μέσον.

«Εισιτήρια» (2/3)

Κάποιες φορές καλό είναι τα ίδια τα παιδιά να δημιουργήσουν το αναγνωστικό υλικό που θα χρησιμοποιήσουν στα παιχνίδια τους.

«Εισιτήρια» (3/3)

Έτσι όταν επιθυμούν ταξίδια με αεροπλάνα, πιλότους, επιβάτες και αεροσυνοδούς, τα παιδιά, εκτός από τους δίσκους με τους καφέδες, ετοιμάζουν και τα εισιτήριά τους.

Η έμφαση στον γραπτό λόγο να μην ξεπερνά κάποια όρια

Η έμφαση στον γραπτό λόγο να μην ξεπερνά κάποια όρια, γιατί αλλιώς τα παιδιά να νιώθουν ότι το παιχνίδι αποτελεί το δόλωμα για μαθήματα ανάγνωσης και γραφής.

Ενσωμάτωση αναγνωστικού υλικού σε παιχνίδια

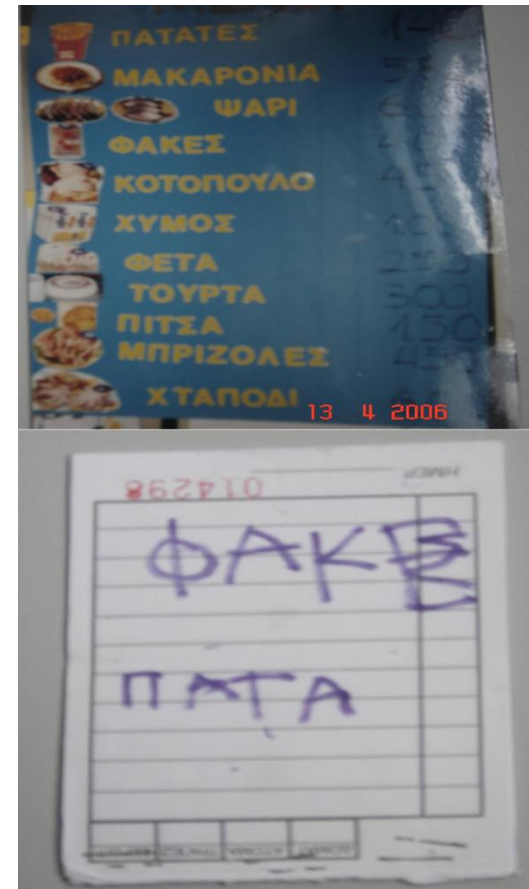
Η ίδια η νηπιαγωγός να ενθαρρύνει την ενσωμάτωση του αναγνωστικού υλικού στα παιχνίδια τους.

Δεν αρκεί πάντα σε ένα σαλόνι ιατρείου να υπάρχουν περιοδικά. Μερικές φορές καλό είναι η νηπιαγωγός να ενθαρρύνει διακριτικά την ενσωμάτωσή τους στο παιχνίδι: «Δεν διαβάζεις κάτι όσο ο γιατρός εξετάζει τον ασθενή πριν από σένα;»

«Ας παίξουμε εστιατόριο»

Τα παιδιά αποφασίζουν να 'παίξουν' εστιατόριο. Και σε αυτήν την περίπτωση το συμβολικό παιχνίδι συμβάλλει στην απόκτηση αναγνωστικών εμπειριών, κυρίως μέσω της δημιουργίας καταλόγων, τους οποίους ως πίνακες αναφοράς συμβουλεύονται και τα 'γκαρσόνια' προκειμένου να καταγράψουν την παραγγελία.

«Παραγγελία»

Βαρβάρα Πρεβεζάνου - Κλεάνθη Μιχαλάντου

Λέξη, λέξη, είσαι 'δω;

Εικονογράφηση
Ελίσα Βαβούρη

Ασκήσεις ανάγνωσης και γραφής
για παιδιά Νηπιαγωγείου

Επιστημονική επιμέλεια
Αγγελική Γιαννικοπούλου
Αναπληρώτρια καθηγήτρια ΤΕΠΑΕΣ Πανεπιστημίου Αιγαίου

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

[1]

ΑΚΥΩΝ 59

Η εκδρομή τελείωσε. Ώρα για φαγητό. Διάλεξε από τον κατάλογο ό,τι θέλεις και γράψε το στο δελτίο παραγγελίας. Καλή όρεξη!

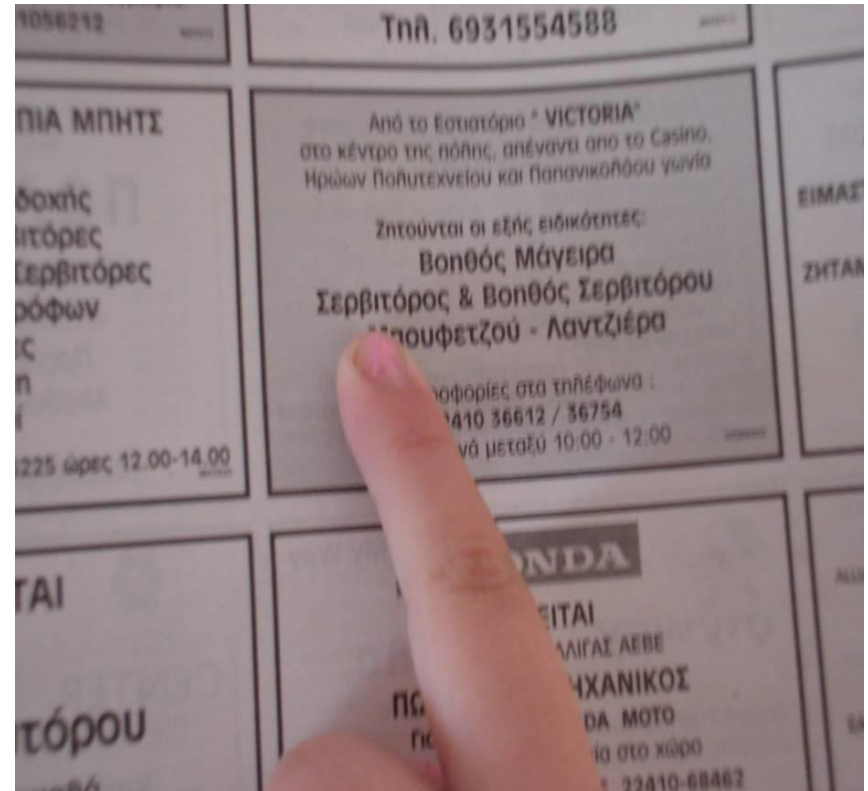
Κατάλογος

		ΔΕΛΤΙΟ ΠΑΡΑΠΕΛΙΑΣ	
		Είδος	Τιμή
ΜΕΡΙΔΕΣ			
Σουθλάκι	1€		
Κοτόπουλο	5€		
Πατάτες	1,50€		
ΣΑΛΑΤΕΣ			
Μαρούλι	2,50€		
Χωριάτικη	3€		
ΠΟΤΑ			
Αναψυκτικά	1,10€		
Νερό	0,60€		
Χιμός	1,20€		

[2]

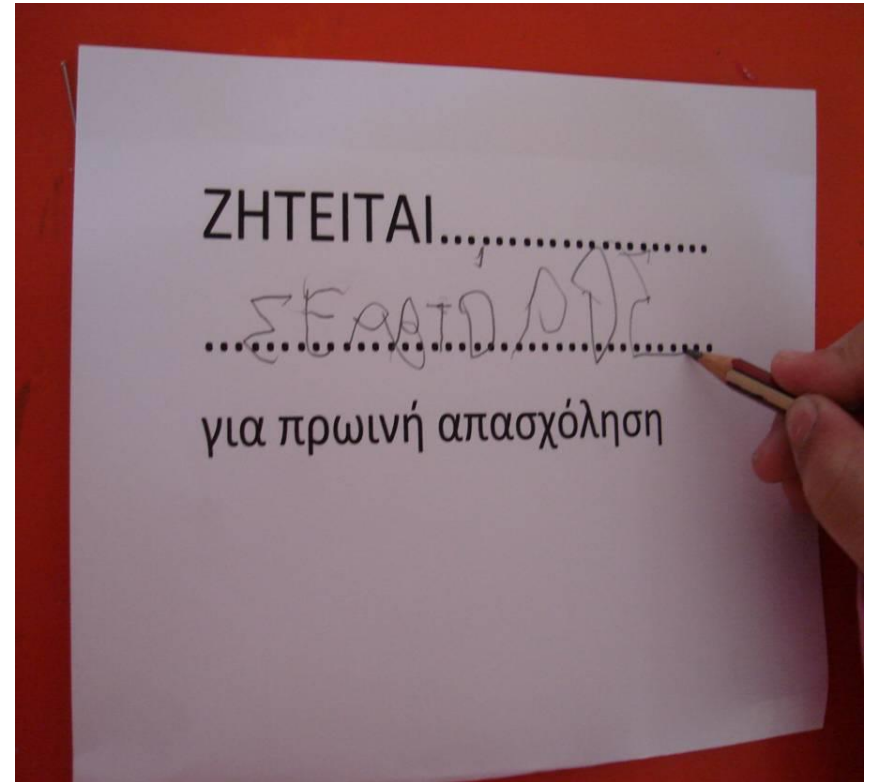
«Ζητείται σερβιτόρος» (1/2)

Το εστιατόριο έχει
έλλειψη από σερβιτόρο.
Τα παιδιά-ταβερνιάρηδες
ψάχνουν στην εφημερίδα,
στις Μικρές Αγγελίες να
βρουν κάποιον που να
τους ταιριάζει.

«Ζητείται σερβιτόρος» (2/2)

Στο τέλος αποφασίζουν να γράψουν τη δική τους αγγελία.

«Το εστιατόριο» (1/2)

Η συγκέντρωση του υλικού γίνεται σταδιακά και με τη συνεργασία των παιδιών ούτως ώστε να μπορούν να δοκιμάζουν τη χρήση του χωρίς να 'μπουκώνουν'. Στο παιχνίδι του εστιατορίου, στην αρχή υπάρχει μόνο κατάλογος για να διαλέγουν τα παιδιά.

«Το εστιατόριο» (2/2)

Μετά προστίθενται και μπλοκάκια για να παίρνουν τα γκαρσόνια παραγγελία. Αργότερα και λογαριασμοί για να πληρώνουν οι πελάτες, κ.ο.κ.

«Φέρτε τα χαρτιά» (1/2)

Πριν τα παιδιά αποφασίσουν να στήσουν τη δική τους πιτσαρία στην αίθουσα και να παίξουν με αυτή, η νηπιαγωγός τα προτρέπει να φέρουν όλα τα χαρτιά με γράμματα που συναντούν σε μια πιτσαρία.

«Φέρε τα χαρτιά» (2/2)

Συνήθως στο σχολείο έρχονται διαφημιστικά για τηλεφωνική παραγγελία πίτσας, λογαριασμοί, αποδείξεις πληρωμής, αλλά και το κουτί της πίτσας και χαρτοπετσέτες ή διαφημιστικά στυλό.

«Παίζουμε τον γιατρό;»

«Ο γιατρός συνταγογραφεί» (1/4)

Στα πλαίσια του συμβολικού παιχνιδιού, κάποιο παιδί αναλαμβάνει να κάνει το γιατρό. Δημιουργούνται φωτοτυπημένα συνταγολόγια όπου ζητείται να αναγραφεί: Το όνομα του γιατρού, το όνομα του ασθενούς, η πάθηση, η αγωγή και η ημερομηνία.

ΙΑΤΡΟΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ :
ΧΡΗΣΤΟΥ ΤΣΙΓΑΝΤΕ 32
ΡΟΔΟΣ

ΑΣΘΕΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΣΥΝΑΧΙ

ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

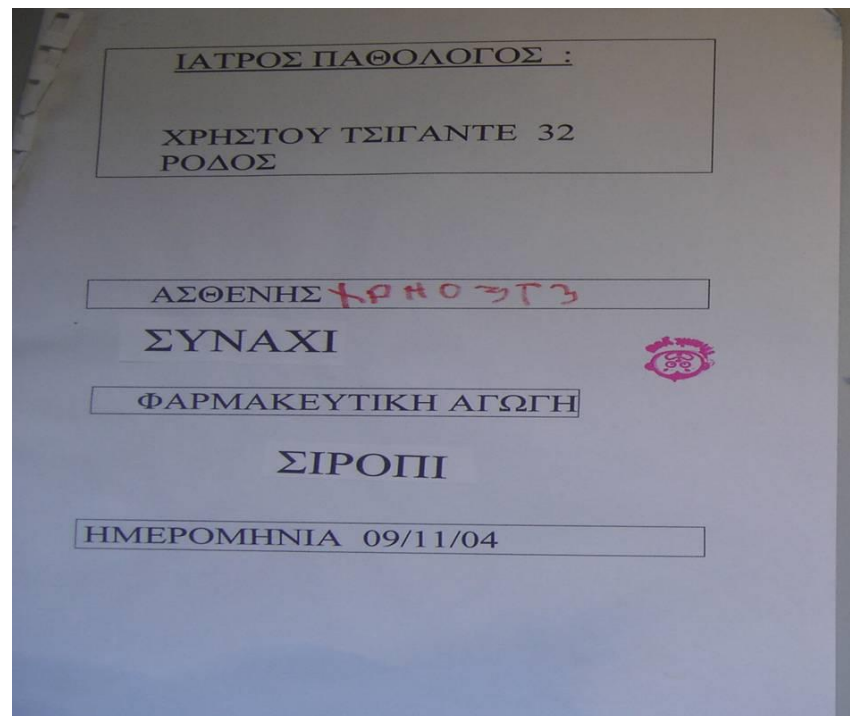
ΣΙΡΟΠΙ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 09/11/04

«Ο γιατρός συνταγογραφεί» (2/4)

Επειδή πάθηση και αγωγή είναι λίγο δύσκολο να γραφούν ενδέχεται σε αυτήν την περίπτωση να υπάρχουν ταινίες με τις αντίστοιχες λέξεις που ο γιατρός θα κολλά στην κατάλληλη θέση.

«Ο γιατρός συνταγογραφεί» (3/4)

Έτσι θα διευκολυνθεί να διαβάσει και ο φαρμακοποιός, στον οποίο θα απευθυνθεί ο ασθενής για να αγοράσει το φάρμακο.

«Ο γιατρός συνταγογραφεί» (4/4)

Ο ασθενής δείχνει στο φαρμακοποιό την σφραγισμένη και υπογεγραμμένη συνταγή του κι εκείνος συγκρίνει αυτό που αναγράφεται στη συνταγή με τις ετικέτες που έχει προσθέσει στα διάφορα φάρμακα. Βρίσκει αυτό που ταιριάζει και το δίνει στον ασθενή μαζί με τις ευχές του για ταχεία ανάρρωση.

«Διανυκτερεύοντα - διημερεύοντα»

Τα παιδιά έρχονται σε επαφή με τις έννοιες 'Διανυκτερεύοντα Διημερεύοντα Φαρμακεία' και προσπαθούν να βρουν πού είναι καταχωρημένα στην τοπική εφημερίδα.

[3]

«Ο καρδιολόγος» (1/3)

Τα παιδιά μιλούν για την καρδιά και τη λειτουργία της και έρχονται σε επαφή με τη λέξη 'καρδιά'.

«Ο καρδιολόγος» (2/3)

Φτιάχνουν τις δικές τους ζωγραφιές, όπου σε μια επίδειξη διανοητικού ρεαλισμού ζωγραφίζουν το εσωτερικό του ανθρώπινου σώματος.

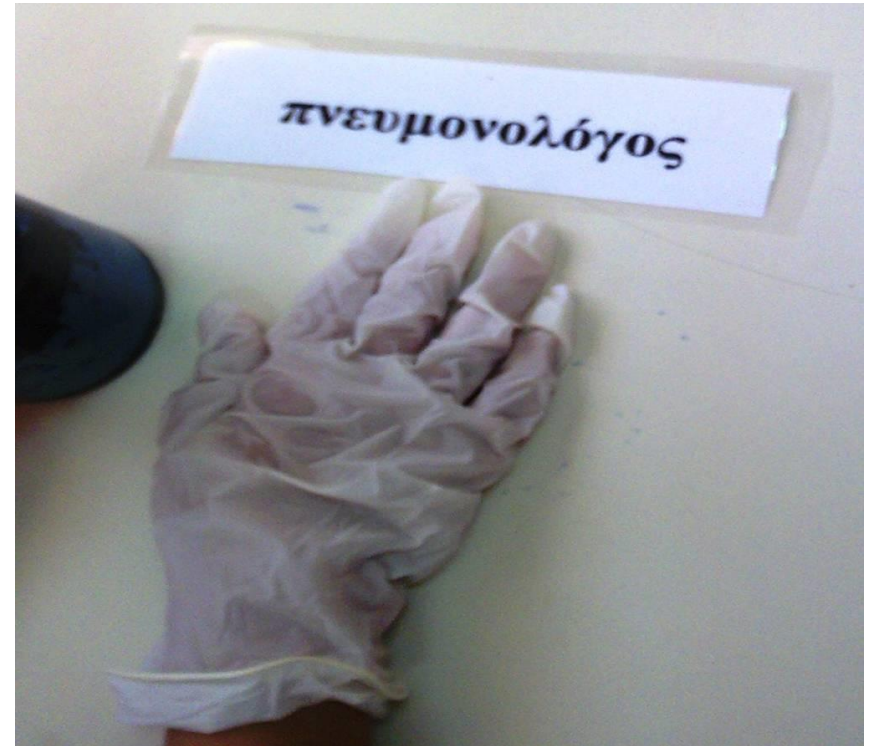
«Ο καρδιολόγος» (3/3)

Μαθαίνουν ακόμη ότι ο γιατρός της ... καρδιάς ονομάζεται καρδιολόγος. Σε ένα συμβολικό παιχνίδι ο καρδιολόγος εξετάζει τον ασθενή και συνταγογραφεί.

«Γιατροί και γιατροί» (1/3)

Τα παιδιά μιλούν για τις διαφορετικές ειδικότητες των γιατρών και δημιουργούν έναν πίνακα αναφοράς με τη λέξη της ειδικότητας και τη σχετική εικόνα, π.χ. καρδιά για τον καρδιολόγο, πνεύμονες για τον πνευμονολόγο, παιδί για τον παιδίατρο κλπ.

«Γιατροί και γιατροί» (2/3)

Στη συνέχεια κούκλες-ασθενείς μεταφέρονται με το ασθενοφόоро-κουτί παπουτσιών και το αντίστοιχο παραπεμπτικό στο 'νοσοκομείο'.

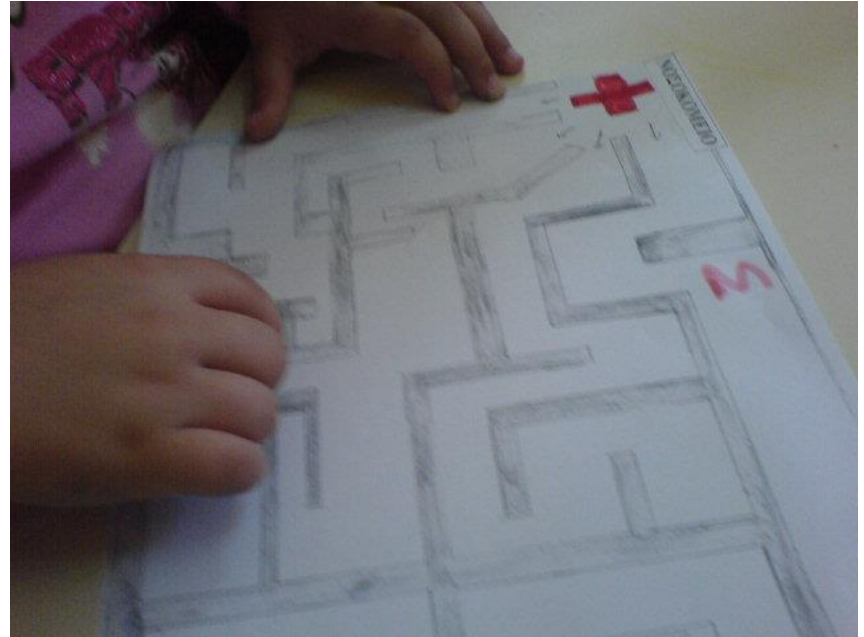
«Γιατροί και γιατροί» (3/3)

Το παιδί-οδηγός
ασθενοφόρου θα πρέπει
να μεταφέρει τον ασθενή
του στον κατάλληλο
γιατρό.

«Λαβύρινθος»

Τα παιδιά διασκεδάζουν με ένα λαβύρινθο που τους ζητά να βρουν το δρόμο τους από το Νοσοκομείο μέχρι το Φαρμακείο.

«Εμβόλια» (1/4)

Η συζήτηση στρέφεται στα εμβόλια και στην αναγκαιότητά τους. Αυτό το συμβολικό παιχνίδι περιλαμβάνει:

- έναν γιατρό,
- ατομικά βιβλιάρια εμβολίων όσα και τα παιδιά της τάξης (σε καθένα απ' αυτά είναι μαρκαρισμένο με κόκκινο ένα διαφορετικό εμβόλιο),

«Εμβόλια» (2/4)

- πλαστικές σύριγγες φυσικά χωρίς τη βελόνα (διαφορετικές για κάθε εμβόλιο),
- καρτέλα με την ημερομηνία.

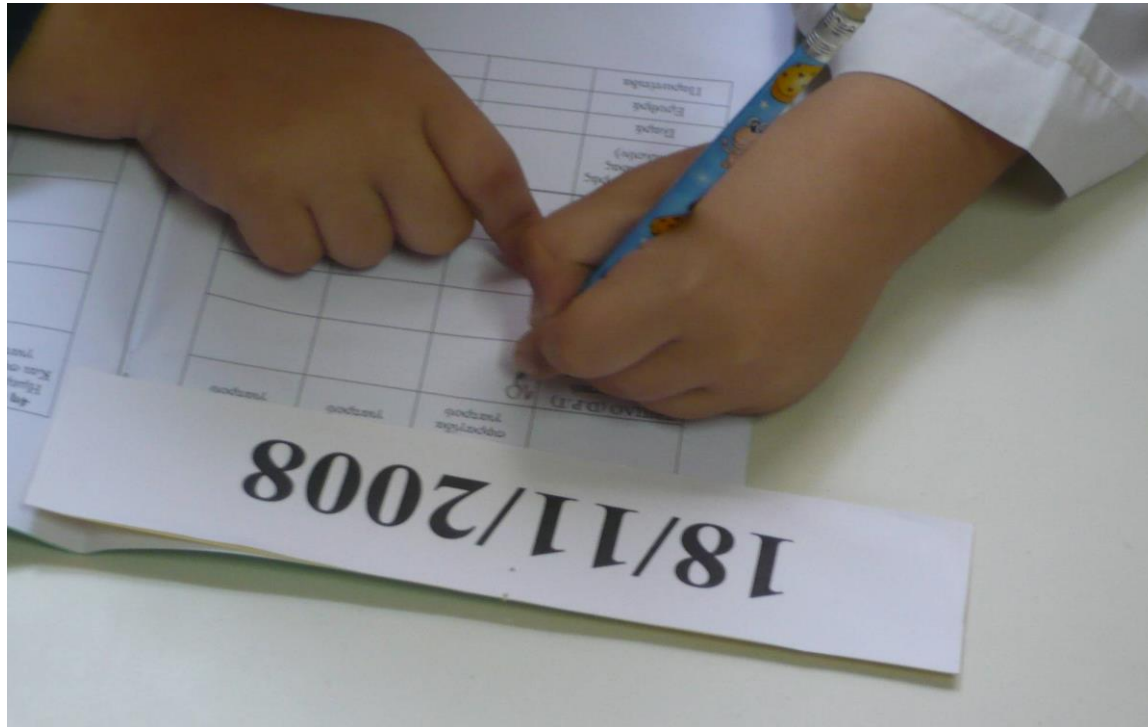

«Εμβόλια» (3/4)

Ο γιατρός παίρνει το βιβλιάριο του εμβολιαζόμενου και, με τη βοήθειά του, βρίσκει το κατάλληλο εμβόλιο.

«Εμβόλια» (4/4)

Μετά σημειώνει στο βιβλιάριο την ημερομηνία και το υπογράφει.

«Ασφαλισμένοι και ταμεία» (1/2)

Τα παιδιά μιλούν για τα βιβλιάρια περίθαλψης και τα ασφαλιστικά ταμεία. Συνειδητοποιούν ότι τα βιβλιάρια ασθενείας διαφέρουν ανάλογα με το ταμείο, το οποίο πάλι σχετίζεται με το επάγγελμα του γονιού. Από όλα τα ταμεία οι μαθητές επιλέγουν να 'παίξουν' με κάποια από αυτά.

«Ασφαλισμένοι και ταμεία» (2/2)

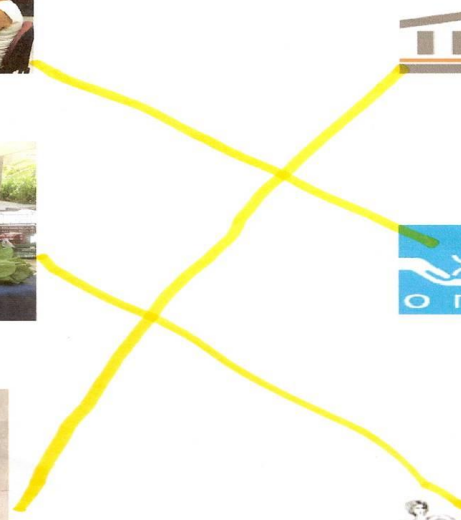
Τώρα πλέον τα παιδιά μπορούν στο παιχνίδι τους να χρησιμοποιούν και τα βιβλιάρια τους, για των οποίων την 'έκδοση' φροντίζουν τα ίδια. Επιλέγουν μάλιστα και τον ασφαλιστικό φορέα της αρεσκείας τους.

«Φύλλο εργασίας»

ΦΩΤΗΣ

© Αντιστοιχήστε την ασφάλεια με τα επαγγέλματα των ατόμων.....

Χρηματικές συναλλαγές

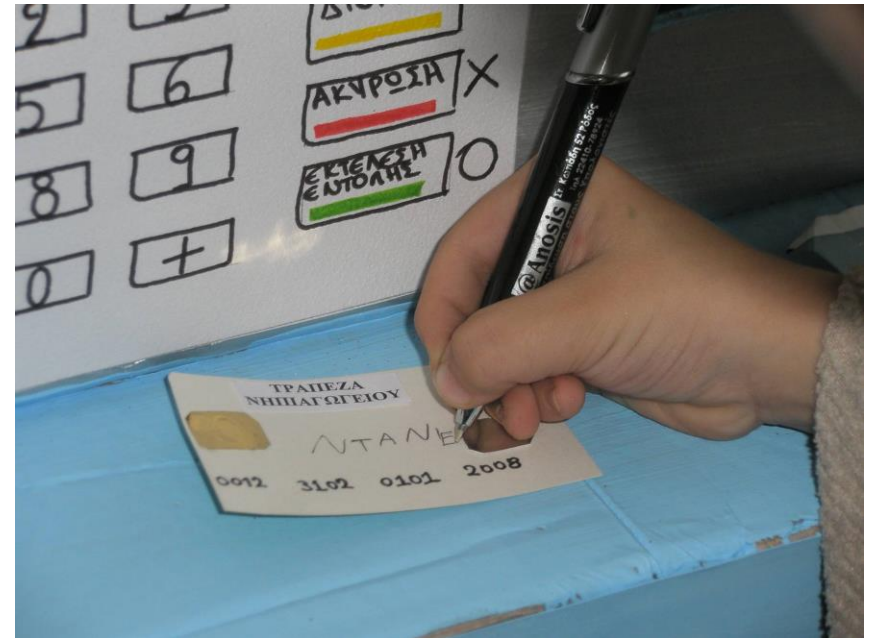
«Αυτόματη κατάθεση» (1/3)

Ένα χαρτόκουτο μετατρέπεται εύκολα σε μηχανή αυτόματης κατάθεσης και ανάληψης.

«Αυτόματη κατάθεση» (2/3)

Και ακόμη πιο εύκολα δημιουργούνται από τους μικρούς μαθητές οι σχετικές κάρτες.

«Αυτόματη κατάθεση» (3/3)

Και με τη βοήθειά τους
γίνονται όλες οι συναλλαγές.

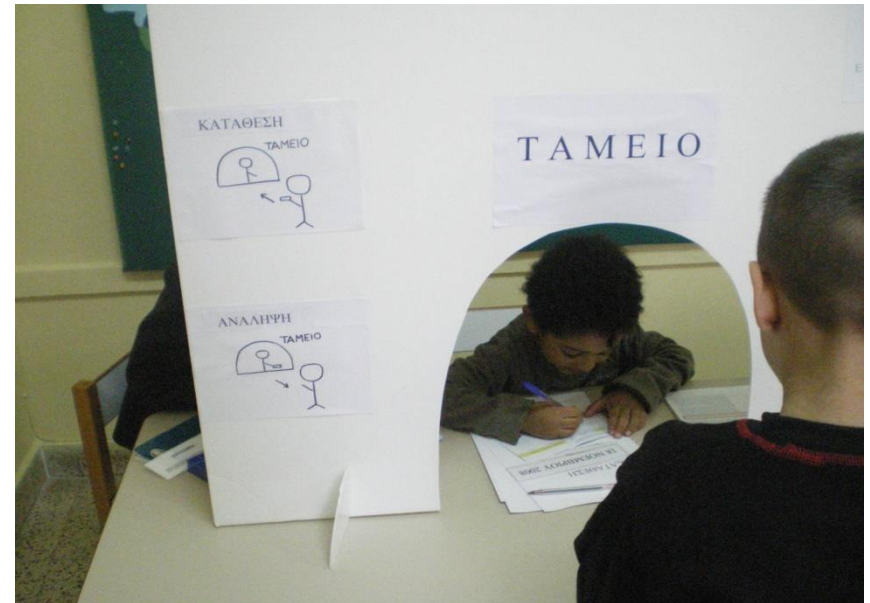
«Τράπεζα» (1/5)

Η μετατροπή μιας γωνιάς της τάξης σε Τράπεζα φαίνεται να είναι μάλλον εύκολη υπόθεση.

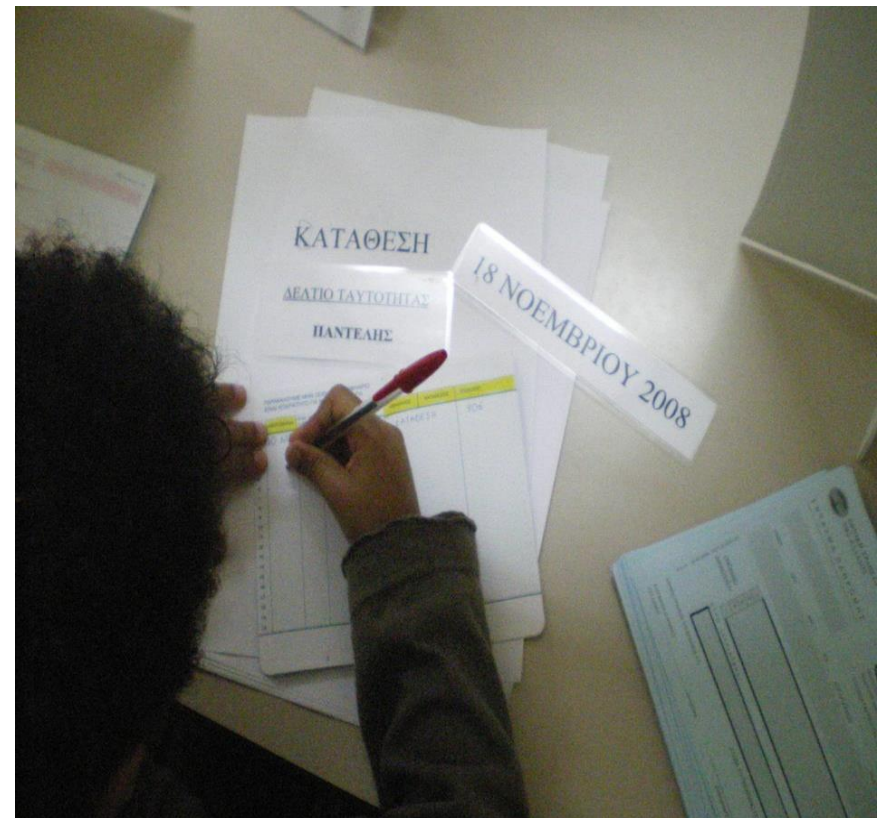
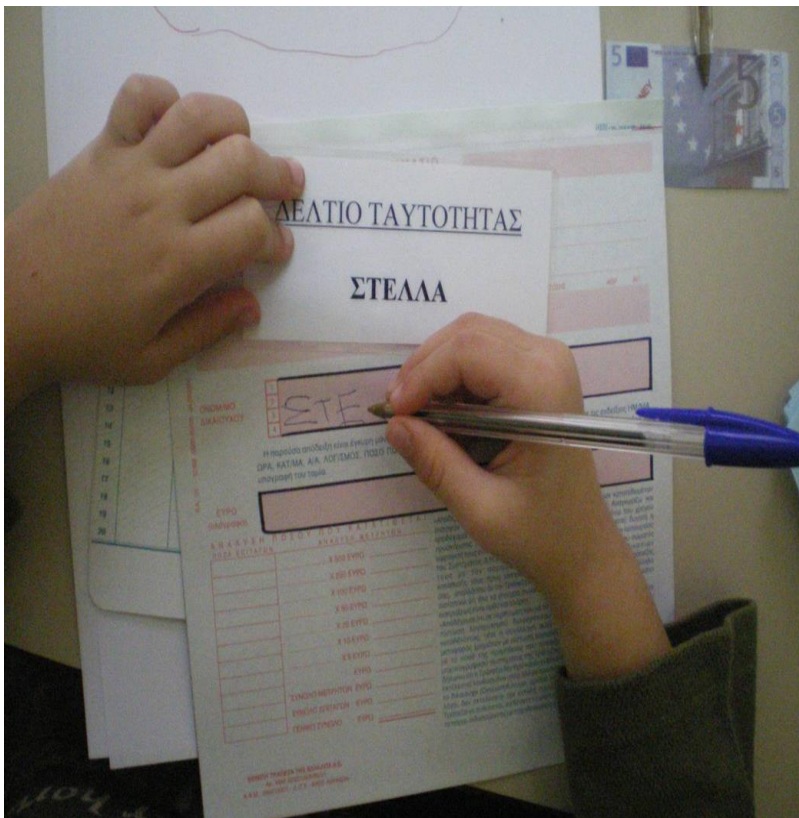
«Τράπεζα» (2/5)

Ο χώρος προσφέρεται
ιδιαίτερα για συμβολικό
παιχνίδι.

«Τράπεζα» (3/5)

Με τους πελάτες να ζητούν καταθέσεις.

«Τράπεζα» (4/5)

Και αναλήψεις χρημάτων.

«Τράπεζα» (5/5)

Αλλά και να προσφέρουν χρήματα για φιλανθρωπικούς σκοπούς.

«Εξόφληση λογαριασμών» (1/2)

Τα παιδιά παίζουν τους υπαλλήλους και τους καταναλωτές που εξοφλούν λογαριασμούς. Με το ταχυδρομείο της τάξης οι μαθητές λαμβάνουν κάποιο λογαριασμό. Διαβάζουν τα στοιχεία και απευθύνονται στον αρμόδιο υπάλληλο για να τον εξοφλήσουν.

«Εξόφληση λογαριασμών» (2/2)

Εκείνος παίρνει το λογαριασμό, σημειώνει την εξόφληση στη δική του κατάσταση και ετοιμάζει την απόδειξη του πελάτη.

«Ο λογαριασμός»

Καλό είναι τα παιδιά να μάθουν να διαβάζουν ΟΤΕ στο λογαριασμό και να τον διακρίνουν από τη ΔΕΗ.

Η νηπιαγωγός μπορεί να τους δώσει, ελαφρώς 'πειραγμένους', τους σχετικούς λογαριασμούς και να διαβάσουν τις σημαντικές πληροφορίες του κειμενικού είδους:

- Ποιος πληρώνει;
- Πόσο πληρώνει;
- Σε ποιον πληρώνει;

«Πόσο κάνει;»

Τα παιδιά έρχονται σε επαφή με τα χρήματα, κέρματα και χαρτονομίσματα (συνήθως απομιμήσεις) σε μια προσπάθεια να εξοικειωθούν μαζί τους. Έτσι στήνεται μια μικρή εμπορική συναλλαγή, όπου τα παιδιά αγοράζουν διάφορα προϊόντα.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Αγγελική Γιαννικοπούλου, 2015. Αγγελική Γιαννικοπούλου. «Διδακτική της Λογοτεχνίας στην Προσχολική Εκπαίδευση. Εισαγωγή στον Γραμματισμό. Συμβολικό Παιχνίδι και Γραπτή Γλώσσα». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://opencourses.uoa.gr/courses/ECD100/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λπ., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από τη χρήση του έργου, για τον διανομέα του έργου και αδειοδόχο.
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο.
- που δεν προσπορίζει στον διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο.

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς,
- το Σημείωμα Αδειοδότησης,
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων,
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει),

μαζί με τους συνοδευτικούς υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνα 1, 2, 3: Εξώφυλλο και σελίδες του βιβλίου «[Λέξη, λέξη είσαι 'δω; : Ασκήσεις ανάγνωσης και γραφής για παιδιά νηπιαγωγείου](#)» / Βαρβάρα Πρεβεζάνου, Κλεάνθη Μιχαλάντου · επιμέλεια Αγγελική Γιαννικοπούλου · εικονογράφηση Ελίζα Βαβούρη. - 1η έκδ. - Αθήνα : Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2006. Biblionet.

